

**ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ „СВ.ИВАН РИЛСКИ”
ГР. РАДНЕВО**

УТВЪРЖДАВАМЕ

инж. Мария Колева
Директор
ПГ „Св. Иван Рилски”
гр. Раднево

Съгласно заповед №931/14.09.2020г.

**УЧИЛИЩНА ПРОГРАМА
ПО ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО,
ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО
ОБРАЗОВАНИЕ**

Настоящата програма е разработена на основание чл.15, ал.4 от
Наредба №13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и
интеркултурното образование, приета е на заседание на педагогическия съвет с
протокол №13/ 09.09.2020 г.

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ „СВ.ИВАН РИЛСКИ” ГР. РАДНЕВО

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Настоящата програма определя политиката на ПГ „Св. Иван Рилски“ при обучението по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование.
2. В ПГ „Св. Иван Рилски“ обучението по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование се реализира в процеса на придобиване на всички видове училищна подготовка.
3. В настоящата програма се определят начините и формите за обучение и възпитание по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование в училището.
4. Програмата е съобразена с реализацията на основните цели, залегнали в стратегията за развитие на училището.
5. Настоящата програма се прилага и по отношение реализацията на дейностите, свързани с работата по Национална програма „На училище без отсъствия“, мярка „Без свободен час“.

II. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОГРАМАТА

1. В програмата гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се разглеждат като взаимосвързан интердисциплинарен комплекс, насочен към придобиване на социални, граждански и интеркултурни компетентности и на компетентности, свързани със здравето и поддържането на устойчива околна среда.
2. Гражданското образование е насочено към формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и е свързано със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина и с умения и готовност за отговорно гражданско поведение.
3. Здравното образование е насочено към развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето.
4. Екологичното образование е насочено към формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие.
5. Интеркултурното образование е насочено към усвояване на знания за различни

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ „СВ.ИВАН РИЛСКИ”

ГР. РАДНЕВО

измерения на културните идентичности и за основни характеристики на интеркултурните отношения, формиращо позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот, както и умения и нагласи за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда.

III. ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

1. Изграждане на автономна и активна личност, която:

- а) разбира и отстоява общочовешките ценности, ценностите на демокрацията и човешките права, участва в гражданския, политическия и социалния живот по отговорен, съзидателен и ефективен за себе си и за обществото начин;
- б) познава институциите, структурата и процедурите на демократичното общество, икономическите и политическите реалности на глобализацията се свят;
- в) зачита значимостта на всяка човешка личност в многообразието от нейните идентичности, признава правото и ценността на различието, приема равнопоставеността на всички в общото социално пространство;
- г) осъзнава и цени своята културна идентичност;
- д) взаимодейства с членовете на семейството си, общността и другите хора по конструктивен и уважителен начин;
- е) изразява обосновано и критично гражданската си позиция;
- ж) взема самостоятелни решения относно своето развитие, проявява инициативност и способност да си поставя цели, да планира и да обосновава действията си;
- з) носи отговорност за поведението си и оценява влиянието на постъпките си за своя живот и този на другите хора;
- и) подбира адекватна информация, продукти и услуги за подобряване на здравето и поддържа здравословен начин на живот за себе си и за околните;
- й) познава и спазва нормите за екологична култура и поведение с оглед опазване на природата и създаване на устойчива околна среда;
- к) познава механизмите на публичните институции и гражданското общество за прилагане на споделена отговорност за опазване на околната среда и проявява готовност за участие в тях
- л) умее да прави връзки между отделни сфери на обществения живот и да разбира причините за социалните неравенства, екологичните и глобалните предизвикателства;

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ „СВ.ИВАН РИЛСКИ”

ГР. РАДНЕВО

2. Функциониране на всяка образователна институция като автономна, активна и саморазвиваща се общност, която:
- а) възпитава в демократичните ценности;
  - б) насърчава инициативност, отговорност, солидарност, социална чувствителност и критичност у всички участници в образователната система;
  - в) утвърждава устойчива, включваща, демократична и здравословна среда, свободна от различните форми на агресия и дискриминация;
  - г) изгражда и поддържа позитивен психологически климат и възможности за избори, свързани със здравето, екологията, гражданското участие, межкултурната толерантност, взаимното разбиране, зачитане и уважение;
  - д) създава позитивна образователна среда за диалог между представителите на различните културни общности в зависимост от тяхната възраст и компетентности, включително и чрез формите на ученическото участие и самоуправление.

IV. НАЧИНИ И ФОРМИ НА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ В ПГ „СВ. ИВАН РИЛСКИ“

1. В ПГ „Св. Иван Рилски“ гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществява интегрирано в обучението по образователните направления.
2. В училищното образование гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществяват:
  - 2.1. в часа на класа, включително и чрез ученическото самоуправление;
  - 2.2. в заниманията по интереси;
  - 2.3. в рамките на дейностите по обща подкрепа за личностно развитие по реда и при условията на държавния образователен стандарт за приобщаващото образование;
  - 2.4. факултативните часове може да се използват и за дейности с ученическите съвети на всички нива или други форми на ученическо представителство, младежко лидерство и клубни занимания, при които се практикуват граждански и социални умения.

V. ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ В ЧАСА НА КЛАСА И В ЗАНИМАНИЯТА ПО ИНТЕРЕСИ

1. Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ „СВ.ИВАН РИЛСКИ”

ГР. РАДНЕВО

часа на класа освен чрез обучение за придобиване на компетентностите, посочени в рамковите изисквания в Наредбата за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, се осъществяват чрез занимания, дейности и проекти по тематични области, свързани със:

- 1.1. патриотичното възпитание и изграждането на националното самочувствие;
  - 1.2. толерантността и интеркултурния диалог;
  - 1.3. финансовата и правната грамотност, в т.ч. избор на първо работно място;
  - 1.4. безопасността и движението по пътищата;
  - 1.5. защитата на населението при бедствия и аварии и оказване на първа помощ;
  - 1.6. превенция на насилието, справяне с гнева и агресията и мирно решаване на конфликти;
  - 1.7. превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха.
2. Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в часа на класа се осъществяват и чрез дейности за последователно развитие на класа като общност и за ученическо самоуправление на ниво паралелка, клас и училище.
  3. За организацията и съдържанието на часа на класа класният ръководител разработва, а директорът утвърждава годишен план в срокове и по ред, определени в правилника за дейността на училището, и при съобразяване с разпределението на тематичните области, определени в Наредбата. При разработването на годишния план класният ръководител задължително проучва мнението и интересите на учениците от паралелката/класа.
  4. Обучението по отделните тематични области може да се осъществява от гост-лектори от съответните компетентни институции, от неправителствени организации или от общественици в присъствието на класния ръководител.
  5. Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в заниманията по интереси се осъществяват от учителите в групите чрез дейности и проекти, свързани с интердисциплинарния комплекс.
  6. Неизменна част от училищната политика за обучение и възпитание по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование са:

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ „СВ.ИВАН РИЛСКИ” ГР. РАДНЕВО

6.1. определянето на училищни ритуали, свързани със:

6.1.1. откриването и закриването на учебната година;

6.1.2. официалното раздаване на удостоверението за завършено средно образование;

6.1.3. награждаване на отличили се ученици и учители;

6.1.4. поддържането на училищен кът и съхраняването на училищното знаме;

6.1.5. честването на националния празник, на официалните празници, на дните на национални герои и будители, на празника на патрона на училището;

6.2. възпитаването в трайни навици за отдаване на почит и израз на националното самосъзнание чрез:

6.2.1. изслушване на националния химн в тържествени за държавата и училището моменти.

7. Интегрална част от институционалните политики, насочени към гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, е подкрепата за мултикултурната среда.

VI. УЧЕНИЧЕСКО САМОУПРАВЛЕНИЕ И ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО

1. В политиката на училището е залегнала подкрепата на инициативността и участието на децата и учениците чрез подходящи за възрастта им включващи демократични практики, като:

1.1. участие в различни форми на ученическо самоуправление и представителство;

1.2. организиране на доброволчески дейности във и извън училище;

1.3. организиране на училищни кампании, подкрепящи здравето, толерантността, социалната чувствителност, правата на човека, опазването на околната среда и пр.;

1.4. организиране на училищни празници и събития съобразно календара на световните, международните, европейските, националните, общинските, местните, професионалните и културните дати и празници;

1.5. развиване на младежкото лидерство;

1.6. участие в клубове и неформални групи по интереси;

1.7. реализиране на форми на посредничество, решаване на конфликти, превенция на агресията;

1.8. проучване на мненията, нагласите и очакванията на учениците относно процеса и съдържанието на училищното образование и предложения по училищния живот.

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ „СВ.ИВАН РИЛСКИ”

ГР. РАДНЕВО

2. Формите на ученическо самоуправление и представителство се определят според:
  - 2.1. Нивата на участие – ученически съвет на паралелката, на класа, на училището
  - 2.2. Начина на избор
  - 2.3. Числеността
  - 2.4. Честотата на заседанията
  - 2.5. Функциите
  - 2.6. Лицата, които оказват подкрепа
- 2.7. Правото за участие, изборът на председател, мандатността, числеността, основните функции са регламентирани в Приложение №6 към чл. 17, ал. 2 от Наредбата за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.

VI. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ДЕЙНОСТИТЕ

1. Класните ръководители избират конкретното съдържание на дейностите съобразно рамковите изисквания за резултатите от обучението по всеки един от елементите на интердисциплинарния комплекс, като при определяне конкретните подходи и начини на организация на вътрешните процеси и дейности за осъществяване на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование задължително отчитат етапа и степента, в която се обучават учениците.
2. Дейностите, свързани с интердисциплинарния комплекс се прилагат и при реализацията на Национална програма „На училище без отсъствия“, мярка „Без свободен час“, чиито основни цели са:
  - 2.1. Да помогне на учителите – неспециалисти да обучат учениците на жизнено важни и социални умения за сметка на безцелното и неосмислено прекарване на времето си в „свободните“ часове.
  - 2.2. Да ангажира „свободното“ време на учениците по време на училищната им заетост по жизненоважни за тях въпроси, които в една или друга степен не се разглеждат по същество от учебните програми по учебните предмети от учебния план.
  - 2.3. Да предизвика интереса на обучаваните и да спомогне за тяхната социална ангажираност към проблемите на обществото като цяло и в личен план.
  - 2.4. Разглежданата проблематика да „прибере“ учениците в училище и в този смисъл да гарантира както живота и здравето им, така и да повиши авторитета и отговорността на училището като обществено значима институция.
3. Основни задачи при реализация на дейностите по Национална програма „На

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ „СВ.ИВАН РИЛСКИ”

ГР. РАДНЕВО

училище без отсъствия“, мярка „Без свободен час“:

- 3.1. Учениците да участват пряко в дискусии, форуми и дебати по обществено значими и социални въпроси.
- 3.2. Да се изградят у тях нагласи за грижливо отношение към продуктите на човешкия труд.
- 3.3. Да се доразвият поредицата от личностни качества като:
  - 3.3.1. Основни житейски умения;
  - 3.3.2. Умения за общуване при решаване на социални проблеми в бита;
  - 3.3.3. Умения, осигуряващи предприемчивост, прецизност и дисциплинираност;
  - 3.3.4. Умения за вземане на решения;
  - 3.3.5. Умения за отстояване на безопасно поведение и поемане на отговорност.
- 3.4. Да се формира достатъчна за етапа на образование организационна, икономическа, здравна, естетическа и екологична култура.
4. Очаквани резултати:
  - 4.1. Повишаване на личното самочувствие на обучаваните и формиране на умения и нагласи за участие в проблемите на класа, училището, обществото.
  - 4.2. Умения за активно участие в социалния и обществения живот на страната.
  - 4.3. Знания за здравословен начин на живот.
  - 4.4. Приобщаване към личните и обществените проблеми.
  - 4.5. Изграждане на собствена позиция по социално-значими въпроси и умения за изразяването ѝ.
  - 4.6. Перспективно мислене, отговорно отношение и положителни нагласи към хората и света като цяло.
  - 4.7. Умения за водене на социален диалог по наболели проблеми на училищно ниво, в семейството, обществото.
  - 4.8. Създаване на социални контакти.
  - 4.9. Знания за духовните и социалните ценности, интеркултурност.
  - 4.10. Изграждане на усет за индивидуалност.
5. При отсъствие на учител-титуляр, заместващият го учител-неспециалист работи по теми от приетата от педагогическия съвет и утвърдена със заповед на директора на училището Училищната програма с приложени теми по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование.

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ „СВ.ИВАН РИЛСКИ” ГР. РАДНЕВО

VII. ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

1. Всеки преподавател има право на избор на тема от учебната програма. При избора се има предвид възрастта на учениците и най -вече техният интерес към определена проблематика. За да няма дублиране на теми, при усвояване на определена тема учителят отразява това в дневника на паралелката и в забележка към учебната програма. При наличие на проявен интерес от страна на учениците по определена тема, се допуска разискване в рамките на следващ „свободен” час, от следващ заместник. Това повторение също се отразява в учебната програма за съответния клас.
2. За качественото провеждане на част от часовете се използват преносим компютър, мултимедия, принтер, информация от глобалната мрежа Интернет, други.
3. Основна форма на работа – дискусия. Други форми – казуси, анкети, изследвания, сборки, ситуационни игри, тематични презентации, лекции от други специалисти, есета, портфолиа.
4. Основен принцип на работа – активност и дискуссионност, които позволяват активно участие на учениците, възможности за изразяване на собствени ценности, нагласи, гледни точки.
5. Учебната програма не предполага записване на учебен план и вписване на цифрови оценки. Оценката за участието на учениците е само качествена. Значимите резултати и нетрадиционните решения се публикуват на сайта на училището.
6. Контрол по изпълнението на учебната програма се осъществява от директора на училището и заместник-директора по учебната дейност.

**ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ „СВ.ИВАН РИЛСКИ”
ГР. РАДНЕВО**

Приложение

**ТЕМИ ПО ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО
ОБАЗОВАНИЕ**

<i>ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ</i>
Медиите и глобалната мрежа в обществения живот
Самовъзпитание на волята "Изгради се сам"
Задачите и отговорността на семейството, училището и обществеността за формиране на култура на поведението на младото поколение
Опознайте себе си
Съветвайте се с добри приятели
Опасностите, които ни дебнат днес
Правете това, което позволяват възможностите ви
Научете се да се владеете
Етническа, религиозна и езикова принадлежност
Пристрастяване към хазартни игри, интернет
Не на агресията и насилието
Бедствия, аварии инциденти
Не бъдете егоисти
Свободното време и хоби
Борете се против скуката, мързела, безделието
Стремете се да прощавате
Обличайте се с вкус
Методи на сектите и травми, нанесени от тях
Как да разпознаем сектата

<i>ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ</i>
Здравето като ценност и качество на живота
Изкуството да сме здрави
Режим на хранене
Здравословна храна
И кафето, и чайт могат да бъдат вредни
Хранителни разстройства - анорексия, булимия, преяждане
Храната - приятел или враг
Наркотиците - илюзия, страдание, престъпност
Промени в моето тяло
Интимност и интимни отношения
Болести, предавани по полов път
ХИВ и СПИН - какво да правя?
Методи на контрацепция
Не на тютюнопушенето
Вредата от алкохола
Психично здраве

**ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ „СВ.ИВАН РИЛСКИ”
ГР. РАДНЕВО**

Личната хигиена
Физиологични промени
Хигиена на половата система. Психично здраве
Хомосексуализъм и сексуално поведение
Спортувайте преди всичко за здраве

<i>ЕКОЛОГИЧНО ОБРАЗОВАНИЕ</i>
Човешкото всекидневие - източници на замърсяване
Видове отпадъци - битови, производствени, строителни и др.
Видове замърсявания на околната среда - последици
Правила за съхранение и работа с опасни вещества и смеси
Водата - природен ресурс
Водата – основен фактор за живот
Биологично разнообразие - намаляване и изчезване на определени видове
Биологично разнообразие - браконьерство
Категории защитени територии
Общество и околна среда
Енергия и климат
Енергоспестяващи източници
Екологични проблеми – природни бедствия
Разделно събиране на отпадъци .Рециклиране

<i>ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ</i>
Културни идентичности
Културна осъзнатост
Толерантност
Културни различия
Интеркултурни отношения
Конфликти в мултикултурна среда
Да приемем различията до нас, защото и ние сме различни от него
Аз и другите
Светът на младите
Проблеми с приятелите
Общуване с връстниците
Моята личност и моят свят
Сътрудничество между различните култури